

Resebrev Nr 35

7-11 maj 1982

DARJEELING

Mitt första besök i den underbart sköna bergsstaden i norra Västbengalen, berömd för sitt excellenta te, sin smalspåriga järnväg, vackra promenadstigar och under 1980-talet kamp för att skapa ett fritt Gorkhaland. Efter att ha avverkat hälften av sexmånaders-resan genom Sydasiens skildes fotografvännen Helge och jag här åt, han för att återvända till Sverige medan jag fortsatte resa, närmast till Sikkim och därefter Bangladesh.

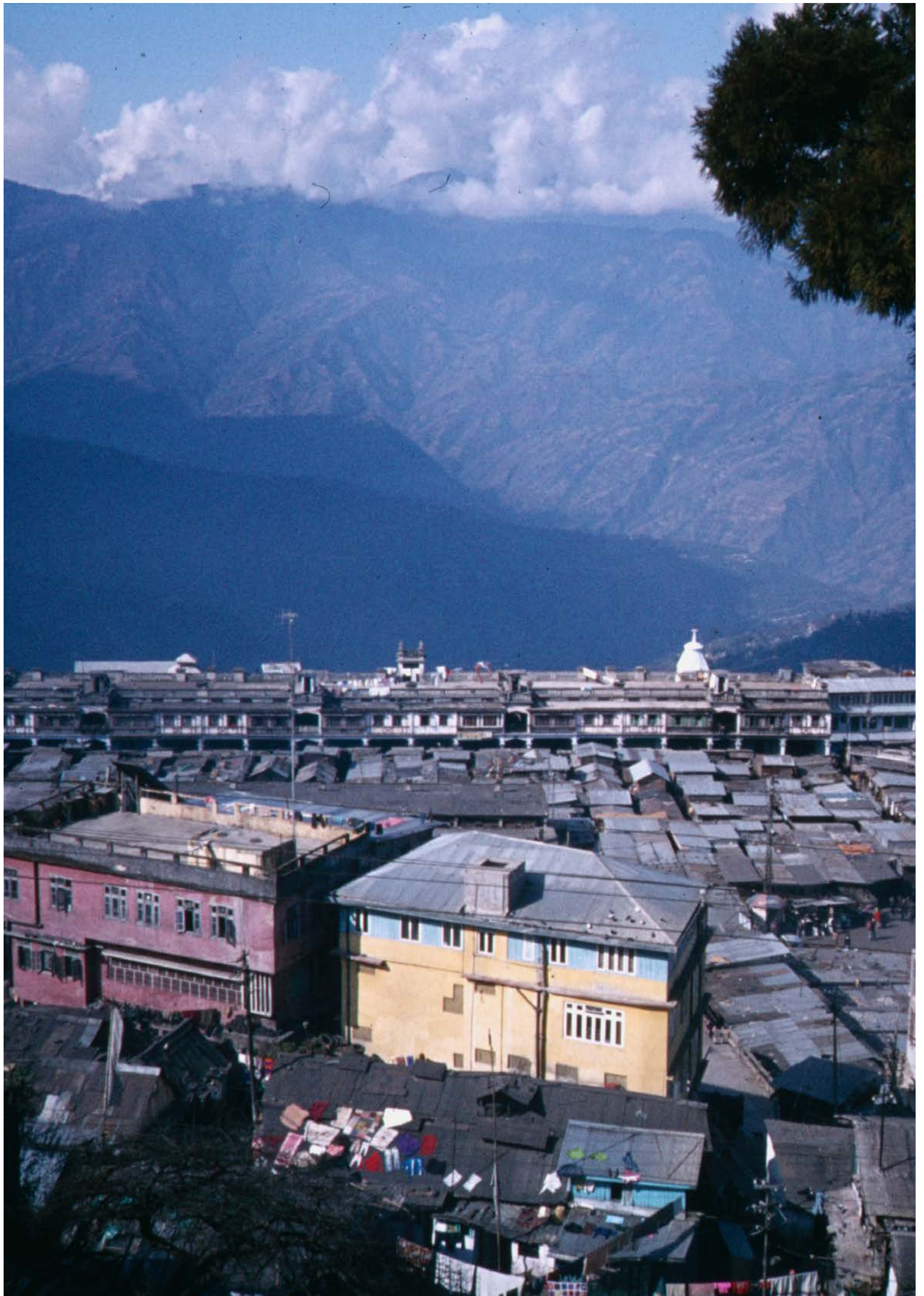
vecka 18

7 Fredag Gustava 127 82-05-07	8 Lördag Åke 128 82-05-08	
10 km vagn färdning.		
1/2 kost 1,5 ps Scalotek.		8
men på natten		9
vstad nä		10
4 km vagn		11
Malda-stad.		12
lugen förhåll		13
ingen lunch,		14
Grana lite te,		15
lassi & kaka.		16
1 New York par-		17
garn/Siliguri		18
kl 17.		19
		20
Hotell Alaha, m. engelsk tjej. 25 ps (na dubbelin. m. vorknit)		9 Söndag Jonatan 129 82-05-09
Reformationsdagen		
Men Helge vänlar i Darjeeling!		Darjeeling
Helge äter till Calcutta. (f.v.b. Sverige)		

Maj 1982

10 Måndag Esbjörn 130 82-05-10	11 Tisdag Märta 131 82-05-11
Darjeeling	Darjeeling - Gangtok
Helge flygga Calcutta - Dacca f.m.	Helge till Sverige.
Dacca - Mashwa kl 18	

Hejsan, Darjeeling, Västbengalen 8.5.82
 'Bojkotta de bengaliska valen', 'Ingen stat, ingen röst', 'Frihet åt Gurkha-land'. Så lyder uppmaningen på varenda husvägg här i Darjeeling. Befolkningen som till större delen är nepaleser och tibetanska flyktingar känner ingen större samhörighet med bengalerna nere på stället. Här uppe i Himalaya är det mer av Nepal än av Indien, inte bara i befolkning utan även i landskap, byggnadsstil och i mängden av buddhistiska klostertempel, stupor o böneflöggar.

Samtidigt är dock Darjeeling, mest berömt för sitt ädla te, en stad som skapats av engelsmännen - för att tjäna som sommarbortflykt för kolonialregimen i Calcutta. Engelsmännen började med att annerandra Darjeeling av ^{rajän av} Sikkim, men 1849 annekterade de hela området. Teplantagen anlades, arbetare rekryterades från Nepal, och en snalspörig järnväg anlades 1879-81, en järnväg som idag är en stor turistattraktion, även om det tar dubbelt så lång tid att färd med den än att ta en minibuss från Siliguri.

Beläget på 2.123 meters höjd är Darjeeling idag ett populärt semesterhål bland indier, särskilt nu under maj - årets hetaste månad. Här finns mängder av hotell, restauranger (många tibetanska) och ett flödande folkliv i de tränga vudlade gatorna.

Också för oss innebär Darjeeling en behaglig kontrast mot Calcutta. När jag lämnade C. i torsdags var det ohögligt het - det svepte hetta vuden ("hön Bihar") och svetten flödade.

Helge är sjuk. Fieber, diarré och ont i huvudet. Han har legat till sängs hela en. och väntar här på hotell Rex (fönsterutsikt ut över dalen, magnifik), och det är ju tråkigt för imorgon ska han åka ledas sin återresa till Sverige. Han tar en

buss till Siliguri kl 14. Därefter hade han tänkt ta tåget till Calcutta på natten. Men med tanke på stor risk för förseningar han jag istället köpt honom en bussbiljett, expressbuss 12 timmar genom natten till Calcutta. För på måndag morgon kl 9 ska han vara på flygplatsen i Calcutta, Dum Dum Airport o flyga med bangladeshiska Biman till Dacca. Senare på dagen flyger han så därifrån med Aeroflot åter till Köpenhamn via Moskva.

Jag hade väldiga problem med att nå Darjeeling. Jag lyckades inte få plats till tåget, Darjeeling Mail, samma kväll som Helge, utan jag väntade en dag extra i Calcutta. För istället i torsdags kl 19 från Sealdah Station. Fast för och för. Först blev det 1 1/2 timmas fördröjning innan vi kom iväg. Under natten ytterligare försening, och sedan på morgonen vaknade jag när vi stod stilla på stationen i Malda, halvvägs till New Jalpaiguri/Siliguri (systemstaden). En tagolycka med ett godståg blockerade linjen. 4 timmar stod vi i Malda innan vi fick vidare. Totalt blev vi 10 timmar försenade till NJP. Egentligen skulle vi varit där kl 07.00, med anslutning till 'Kearsals'-tåget till Darjeeling. Nu kom vi fram först kl 17, för sent både för tåg o buss vidare. Endast taxi eller jeep stod då till buds, men det skulle kosta för mycket, så jag fick övernatta i Siliguri. Trots att Helge väntade i Darjeeling.

Vagnen var förresten inte den vanliga. Istället för kuppén förbundna med en korridor, bestod vagnen av avskilda kuppén med varsin soffa och med direkta utgångar ut till båda håll. Ingen genomgående korridor. Min kuppé endast för 2 personer. Lyxigt. Delade med en tråkig snubbe som inte var intresserad av kontakt.

Alldeles innan anföraren kupper en ömlig gammal boggan-gunnna med heftig rygg in i kuppén, med en vatten-

flaska och två plastpåsar ^{framför mig}. Kravlas sig över golvet och lägger sig så ned för att sova framför kalleddörrarna. När man klyper-granne kommer stannar han utanför ^{vagnen} och väntar ^{på} att gunnan ska klypa ut igen. En tiggarpojke försöker övertala henne till det, då början hon skriker åt honom. Pojken tar ~~hennes~~ hennes för tillhörighet och drar ut den och lägger på personerna utanför. Gunnan kravlar då, med tårar i ögonen åter ut från klypan ut på plattformen.

Middegs-service. Man beställer vid ankomsten middag - västby eller indisk, vegetarisk el. icke-vegetarisk, och på en station längre fram visar det på serveringspersonal med brickor till alla som beställt. På ytterligare en senare station, eller samma om uppehållet är långt, hämtas brickorna och man betalar. Bra. På varje station finns det dessutom stånd där man kan köpa sig vad man vill ha; och försäljare av te, kaffe, tårar, godis, lassio, nötter o cigaretter strömmar till och går långt för att se fort man stannar på stationerna. Driicksvalter finns vidare att hämta på varje station.

Säg resa, även om det gick att sva ha - fast luft-kudde och sovplatsens ängatt ^{snabbt} (blir dyngsura av snabbt från häret i vännen. Men förseningar var ej beräknad och därför erhöles det ingen mat under andra dagen - varken frukost eller lunch eller eftermiddagste (som annars här till). Kunde på te, lassio o en söt kaka under dagen. Fick dsarné.

På stationen i NYP blev jag och de övriga 4 europeer som fanns på toget anvisade att gå till en kontroll-post, där våra tillstånd att besöka Daryeeling granskades, innan vi släpptes lösa. Delade rökstuga med en engelsk tjej, Jane, de 3 kilometerna till Siliguri (1/2 milj. - 1kv.).

Där tog vi in på ett nybyggd, rent o snyggt hotell, Alaka, för 25 rps/dubbelrum. T.o.m. moskit-nät över sängarna. På vägen gjorde jag en blunder. Vi gick ut för att ta en promenad runt i Siliguri - en typiskt orientalistisk stad på det sättet att man kan svära att hitta något centrum, och man inte kan fatta hur 'lyri' kan ha en halv miljon invånare. - och vid återkomsten till hotellet upptäckte jag att jag glömt nyckeln till mitt hänglås inne på rummet. Shoj, shoj. Hade Helge varit med hade ingen skedd vad skedd, för han har en extrangävel - en ny.

Sade till hotellföreståndaren, som var irriterad över att vi inte använt hotellets eget lås - där hade han haft en extrangävel (= juist därför jag använder eget lås), + irriterad över att jag beställt middag när vi antände - varialt vi sedan gick och åt på en annan restaurang.

Ut var 22, vi var trötta, hotellfolket trodde det skulle ta 2 timmar för att säga upp låset. Men någon tog bara ett ordentligt skutt mot dörren, och spännen släpper! (Vi hade glömt att säkra dörren ordentligt inifrån, och det var ju tur). Mitt lås var helt ok. För en förstörd stålögla (till spännen) fick jag betala 5 rps.

Idag tog jag tåget, men jag for med buss till Darjeeling kl 10, för att inte låta Helge vänta längre än nödvändigt. (Men skruva ig serier, kl är nu 23, Helge sover, jag är trött.)

Söndag, solnedgång över Darjeeling. Sitter på en takrestaurang till hotell Kadambari, nedanför järnvägsstationen. Helge har rest. Han tog retardin-tabletter på morgonen för att klara resan, och kl 14 tog han bussen till Siliguri. På förmiddagen ordnade han sin packning, jag fick översta en del småpryglar, film, mediciner + mer kamera som jag nu själv ska använda i fortsättningen. I gengäld har han med en pose med böcker åt mig till Sverige.

8 maj 1982

(5)

Valkampanjen är i full gång. I bildningarna står det om Indira Gandhis turke runt i Västbengalen där hon häftigt angräper vänsterfrontsregeringen i delstaten.

Indiras kongressparti kämpar frenetiskt för att få makten också i de få stater där de nu är i opposition, och framförallt då i de kommunist-dominerade staterna Västbengalen o Kerala.

Som ett sluttigt inslag i kampanjen är utnyttjandet politiskt av ett massmord i Calcutta den 30.4, av 17 medlemmar av den hinduiska sekten Ananda Marg. Befolkningen i en slumstadsdel, Karbah, hade följt för sig att sekten sysslade med barnaröv (något som här ses med mycket onda ögon, jämför negativa inställningar till utländska adoptivare). Rykten spreds, och när sektmedlemmar var på väg till sitt internationella högskolor i Calcutta gick folkmassor till attack, drog dem ut ur tervilan och dödade dem.

Alltså dess har Ananda Marg häftigt angräpat CPI(M)-regeringen, som de menar hade ett finger med i mordet. Kongresspartiet säger tacksamt åt sig kritiken.

Även om det är en mängd partier som kämpar i valet, så står den stora kraftmätningen mellan Kongresspartiet (I) och CPI(M) - det totalt dominerande partiet i vänsterfronten (som i detta valet för första gången sedan partisammanslagningen eller tid också inkluderar det andra, men Moskva-högne, kommunistpartiet CPI). Slegord på vägarna består nästan uteslutande av kriter till förmån för Cong(I) resp. CPI(M), förutom här uppe i Gunkhaland där ~~och~~ separatisterna verkar vara mest alerta.

Valdagen är den 19:e. Räknan med att vara i Jaipalgum då, på väg mot Bangladesh. Men innan dess ska jag resa upp till Sikkim en vecka, och titta på det buddhistiska kungariket som miste sin självständighet 1975, och övergick till att bli Indiens 22:a delstat. Den siste chogyalen, härsharen som sålde sitt land, dog förresten i exil i USA i början av ~~1982~~ 1982.

Solen skulle inte ha gått ned än, men dimma och dis som periodvis har täckt Darjeeling hela dagen har nu definitivt lagt sig. Kl är 18, men man ser ingenting av dalgången 1.500 meter nedanför nu. Jag sitter och dricker en koppa te efter att ha ätit två grönsaksstektletter + tonatsås made in Bhutan, märket Druk (= Bhutan på bhutia).

Jag bor kvar på hotell Rex, men har bytt rum. Från det utmärkta dubbelrummet med underbar utsikt har jag fått ett trångt hyfte med dalgång, säng o svagt ljus. Men 40 rps för dubbelrummet är för mycket för min själ.

I fortsättningen för jag spendera max 60 rupees/dag (40 kr), om pengarna ska räcka. Och det borde göra, nu sedan jag fått låna \$200 av Helge (i indisk valuta). Jag hoppas ni kan översta hans fordran på mig.

Vi träffade åter Arjun på Hindustan Standard i onsdags f.m. Han är väldigt trött på tidningen, efter 10 år där (15 år totalt som journalist), speciellt som han är obehövlig politiskt. Sympatisör till CPI (M-L), och engagerad i Kampucheapögan, och medarbetare i den radikala tidskriften Frontier, utgiven i Calcutta, är han ille onttyckt av tidningsledningen. Han har därför sagt upp sig till 1-7. varefter han inte alls vet vad han ska leva på.

Med många vänner i Sverige, och anslutad ofta av

besökande journalisten, från bl. a. DN, ha hunnit försökt intressera den för att skriva som korrespondent. Men det har blivit kalla händer. För Sydostasienbulletinen så har en eller två medarbetare i förbifarten.

Man hjälpte oss kontaktat ricksha-dragarnas fackliga organisation, som vi besökte på eftermiddagen. En ruffig ynggång, bot längs i luffig och så i en lägenhet bestående av bara ett rum hittas vi lokalen. Ett 30-tal rickshagullers sätter där på bänkar och väntar, väntar på att få sina licenser förnyade. Fack-kvinnorna fyller i blanketterna så de ofta i blänkta dragarna som kommer från fattiga områden i Bihar, och dras till metropolen Calcutta där utvecklingen sker.

(Anmärkning: 'så länge obalansen i utveckling fortsätter, d. v. s. ingen utveckling på av ladsbyggnader, all expansion i storstäderna, så länge fortsätter den ohälsade inflyttningen dit')

Vi talade med några tjänstemän i unionen - som har 15.000 medlemmar, ägare o dragare, alla registrerade med licens. Därutöver finns det otillräckligt hantverkare utan licens, och det är den som regeringens åtgärder de senaste månaderna riktar sig mot.

Samma dag, d. v. s. i cusdeeg - som också var extremt het - ~~det~~ reserverade jag plats på Darjeeling-tåget utan problem (bara besöka två kontor, i samma kvartal), hämtade ut Darjeeling-tillståndet hos Home Political Department, åt lunch på det äroverdiga 'Great Eastern Hotel', ett 100-årigt hotellkomplex i centrala Calcutta med mycket traditioner och stol. Sedan 1979 nationaliserat, statligt - men samma förnämna stil.

På kvällen för Helge med Darjeelingtåget, jag
kvar i stan - gick på väst stambureau på kvällarna -
Shantana Restaurant på Free School Str., nära hotellet,
drack öl samt improviserad Irish Coffee (kaffe + grädde,
indisk whisky i håll), där jag satt o författade brev
i behaglig luftkonditionering - som dock fungerade endast
sporadiskt g.g.a alla strömbrott.

Sista natten i Calcutta var vidrig. Strömbrott
nästan hela natten, ingen flötut igång. Vatten avstängt.

Vad skulle jag sedan göra hela torsdagen, tåget till
Darjeeling avgick först på kvällen?

Packade ihop på morgonen, åt hotellets single frukost på
takterrassen (två brödskivar, en banan, ett kokt ägg, te) bland
flummarna med sina haschpipor och ~~med~~^{och} enda samtalsäm-
ne - hasch. ~~Ställde~~ Ställde packningen i hotellexpeditionen, och
gick så till Indiska Museet och såg färdigt den ma-
helösa arkeologiska samlingen, och sedan den fina antropo-
logiska avdelningen, med ~~information~~^{information} om olika folkslag o
stannar i Indien.

Sedan ville jag träffa Bubu. Jag for hem till Ajivits
Bagchis studio och träffade honom hemma, fast hemskt upp-
tegen med sitt ~~jobb~~ reklamjobb. Trots det följde han mig med
ut till Annada Munis lägenhet på Tale Park Rd, bara för
att visa vägen.

Kom dit mitt i sista-tid. Alla lög o vrede, alla fönster-
luckor stängda. Annada lög på golvet i stora rummet. Jag
erbjöds också att vila, fick en kudd och efter att ljudets
på lime-juice och tittat i fotoalbum med Bubu o Annada,
skunnade jag en halvtimme.

Sedan måste jag vänta, kl var nästan 16 - fick onefulla te
först. Buss tillbaka till Ajivits lägenhet, för han hade lovat
att följa med mig till stationen. Men han var fortfarande
de liha upptege, och väntades be mig fara själv.

En halvtimme inkländ i en fullproppad minibuss med till
Esplanade - busstationen, varifrån det bara är en 10 min att gå

till Sudder Str. På hotellet kl 18, snabb dusch och
 så iväg. Ute på Sudder Str. står alltid taxibilar o vän-
 tar - men de skulle ha 15 rps för att köra mig till Sealdah
 Station, så istället blev det att åka med ricksha,
 dragen av en kille, för 10 rps. Också ett överpris-
 för dagsförtjänsten för en gulle håller sig till 15-20 rps.

Han sprang genom gatorna, lika snabbt som om det
 varit en cykelricksha. Trängst på gatorna och krossig
 väg till stationen, dit 18.40. 10 min - att promenera
 till stationen från korsningen där rickshas släpper av
 folk, så jag kom i precis någon tid ~~lång~~ tågets egent-
 liga avgång. Nu blev det ju dock försenat.

Händelsehveten i Darjeeling blev lite dystert eftersom
 Helge var sjuk. Jag antände till stan kl 14, och hade
 ingen aning om var han befann sig - vi hade ju avtalat
 att träffa den dagen innan, när tåget kom in till Darjee-
 ling. Men jag visste att han skrivit upp namnen på några
 hotell, från min guidebok. Två sådana villgare ligger
 alldeles vid stationen, Kadambari o Nirvanas, jag gick
 därifrån med dit och redan på det första blev det napp.
 Helge hade lämnat ett meddelande att han bodde på hotell
 Rex, Gandhi Rd 1A. (Helge hade lämnat listan på 5 hotell,
 vandrarhemmet + postkontoret!).

Tog en timme att hitta rätt, då ingen
 tycktes känna till var Rex låg (det finns
 100-150 hotell i Darjeeling!), med 25 kg pack-
 ning och kanta gator var jag alldeles färdig
 när jag till sist kom fram. Jag fick
 hjälp av en gubbe, som varit marionett-
 ser, nu pensionerad, att hitta rätt.

Då Helge var helt utsleggen fick jag själv ge mig ut på rekognosceringstur runt Darjeeling. Tråkig stad. Åt god middag med öl o kaffe på Glennary's Restaurant, också en förmån, äldre restaurang. Vidunderlig utsikt, utgladda hyppare - trots det superliga priset.

Innan Helge för idag hem vi med att besöka Zoologiska trädgården, med enbart Himalaya-djur - däribland en Ussuri-tiger som Christjer skänkt parken i början av 60-talet. Därintill ligger Himalaya Mountaineering Institute - bergbestigareinstitutet. Chef för det är Tenzing, som var med Hillary på Mt Everest 1953. Här utbildas bergsbestigare och ges kurser i klättring för ungdomar. Just idag var det avslutning på en kurs för tjejer. Det sprang omkring i varsa flöden med säckiga byxor, blå tröjor och grova hängor, och en orkester från Gurkha-trupperna spelade skotsk musik på säckpipor o krumror.

Utmärkt museum där också, om bergsbestigning i Himalaya, med konvikt på Everest-expeditionerna, ~~och~~ djur, värtighet, och mest intressant en modell över hela Himalaya-området - hela Tibet, Nepal, Bhutan och Indien bort till Kashmir.

Det här ligger 2 km från Darjeeling proper. Dit åker man med delad taxi. Från taxistationen åker bilen så fort de blivit fullsatta (= 4 pers bak, 3 passagerare + förare fram), så kostas det sjuhetspriset 1 rupia/passagerare.

Klockan nu blivit 19.25, har betalat, sista timmen har jag haft ett extra stearinljus på bordet för att kunna skriva. Nu får jag röra på mig - ta en promenad runt stan. Här händer mycket saker - processioner, valnöten och allt annat.

Ja, antingen har ni redan hört av Helge, eller så kommer han och hälsa på. Då berättar han väl mera.

På återhörande,

Vänliga hälsn.,
Lars

9.5 Villen underbar kväll. Det känns som
 viktig händelse att vara här i Darjeeling, högst
 uppe på berg^(Chowrasta) & skrida ut över dalgångarna
 åt väggen höll. Det flötta fjärr, i egen tra-
 fik här, utan signaler från toget. Körer vuv-
 lan på toget, jag sitter på en bänk i mid statygen
 (brygga) av den nepalesiska nationalpoeten
 Sri Bharu Bhakta Acharya (1814-1858), 'förfat-
 tare till Ramayana'.
 Folk är ute & promenera. Lyser för-huset
 lysa så skönt, vundrande vägar - Underbar.
 An sjö nu, Helge sitter nu på bussen för
 Siliguri till Calcutta. På tisdag (rävenmorgon)
 är han i Sverige!!

10/5

- Botaniska trädgården i Darjeeling
 (dagens), vid middagstid.
 orkidéhus; präntvägar, ringblommor, färg-
 bogblommor, vallmo, i rabatterna.
 Skönt, smukt smarr. Vileda på grässtråta.
- Underbar morgonpromenad. ^{kl 7} Denna m- slöppt
 vellanad. Med till Bhudha-klostret, vidare
 längs gångväg till Tibetan Refugee Self-Help Centre.
 Vidare till rope-wayen, kl 9.15. Så skönt,
 som svensk sommar morgon.
- (morgon till Siliguri buss kl 8.30,
 fick permut hos Deputy Commissioner och
 utan problem.

- Idag sitter Helge på flyg. Nu är kl 19, de-
 han har lyft från Dacca, på väg hemåt.
- Hittade fantastisk bokhandel, välbekant på
 India, Bhutan, Nepal & Tibet - Okeratus.
- Regnskugg, hand värt & mulet från 17-tiden.
- Satt på Slenarys kvällen, åt nykall sallad & drack
 öl, & skriva brev t. voster Sun. Myggen kom
 & ber mig skynda på att gå - nya gäster vänta.
 Jag skitsmed. Beställer kaffe och. "ef tillstod sitta
 så länge med liten beställning i kassan - time"
 säga han. När jag får veta som jag direkt bort med
 de gå till kassan igen, Myggen efter. Iga drick.
 Redan när jag drack den har han hela tiden och skalla
 fylle på i glas. Kostade 20 rps - 'Lita order'.
- Köpte presenten för 25 rps idag (4.50 till Arne
 & Gerd, 7.05 till Tomas Dribin - inkl. bidragsgåll &
 grat. kort - Engels, Stalms och indisk landbyggs-
 sen - kort för Trivandrum. + 5 aerogram)
 Bussbiljetten till Siliguri 32 rps!. Från
 byggnadska (acclmodell - 10 rps. Rummet 2x
 20 rps. Betalade 5 rps för mat m Helge beställ
 till rummet. & Frukost på tibetanska Hima-
 laya-restauranten, 5 rps. lunch på Slenarys -
 ptonatroggar, pork fried rice - 11 rps.
 Pengarna har alltså bara utlöst två gå idag.
 Känns inte alls bra.
- Jyoti Basu (CPI(m)) på valnöt i Kerala, me-
 den Indira nu avslutat turnén i Västbenapala,
 nu ska hon till Hayana. Men hon ska göra en
 mindre till före 19.5 till de 4 stapparna ocl
 är val d. Så valnöt är valen för Cong (1).
- Kl 21, väntar på att få tvätt, måste ha den
 innan jag åker till Gangtok.